Német–szovjet barátsági szerződés
1926. 04. 24.

A locarnói szerződések (1925) ellensúlyozására a Szovjetunió 1926. április 24-én Berlinben barátsági és semlegességi szerződést kötött Németországgal. A felek gazdasági és egyéb előnyöket reméltek a rapallói politika folytatásától. A megerősítő okiratokat 1926. június 29-én cserélték ki Berlinben. A szerződést – az 1929. január 25-én megkötött békéltető eljárási egyezménnyel együtt – Moszkvában 1931. június 24-én öt évre meghosszabbították. Az erről szóló jegyzőkönyv megerősítő okiratait 1933. május 5-én cserélték ki Moszkvában. Újabb öt év múltán a hitleri kormány a szerződést már nem hosszabbította meg. **(N.I.)**

Forrás:
Halmosy Dénes: *Nemzetközi szerződések 1918–1945. A két világháború közötti korszak és a második világháború legfontosabb külpolitikai szerződései.* Második, átdolgozott és bővített kiadás. Közgazdasági és Jogi Könyvkiadó, Gondolat Könyvkiadó, 1983, Budapest. 254–259.

Barátsági szerződés Németország és a Szovjet Szocialista Köztársaságok Szövetsége között

A német kormány és a Szovjet Szocialista Köztársaságok Szövetségének kormánya,

attól az óhajtól vezérelve, hogy mindent megtegyenek, ami az általános béke fenntartását előmozdíthatja,

és abban a meggyőződésben, hogy a német népnek és a Szovjet Szocialista Köztársaságok Szövetsége népeinek érdeke állandó bizalomteljes együttműködést követel meg,

megállapodtak abban, hogy a közöttük fennálló baráti kapcsolatokat külön szerződéssel megerősítik, és ebből a célból meghatalmazottaikat kinevezték, éspedig (...)

akik jó és kellő alakban talált meghatalmazásaik kicserélése után az alábbi rendelkezésekben állapodtak meg.

1. cikk. A Németország és a Szovjet Szocialista Köztársaságok Szövetsége közötti kapcsolatok alapja a rapallói szerződés marad.

A német kormány és a Szovjet Szocialista Köztársaságok Szövetségének kormánya barátságos érintkezésben maradnak egymással avégből, hogy országaikat közösen érintő minden politikai és gazdasági természetű kérdésben egyetértésre jussanak.

2. cikk. Ha a szerződő felek valamelyikét békés magatartása ellenére harmadik hatalom vagy több harmadik hatalom részéről támadás érné, a másik szerződő fél a viszály egész tartama alatt semleges marad.

3. cikk. Ha a 2. cikkben említett jellegű viszály következtében, vagy akár olyankor is, amikor a szerződő felek egyike sincs háborús bonyodalmakba belevonva, harmadik hatalmak között szerződés jönne létre abból a célból, hogy a szerződő felek egyikével szemben gazdasági vagy pénzügyi bojkottot alkalmazzanak, a másik szerződő fél ilyen szövetkezéshez nem fog csatlakozni.

4. cikk. Ezt a szerződést meg kell erősíteni, és a megerősítő okiratokat Berlinben kell kicserélni.

A szerződés a megerősítő okiratok kicserélésével lép hatályba, és öt év tartamára szól. A két szerződő fél e határidő lejárta előtt idejében megállapodásra fog jutni egymással politikai kapcsolataik további kialakítását illetően.

Ennek hiteléül a meghatalmazottak ezt a szerződést aláírták.

Készült két eredeti példányban, Berlinben, 1926. április 24. napján.

Jegyzékváltás

Berlin, 1926. április 24.

Kresztyinszkij úrnak, a Szovjet Szocialista Köztársaságok Szövetsége németországi nagykövetének,

Berlin

Nagykövet Úr!

Utalással a német kormány és a Szovjet Szocialista Köztársaságok Szövetségének kormánya között a mai napon aláírt szerződésről folytatott tárgyalásokra, a német kormány nevében van szerencsém a következőket megállapítani:

1. A szerződésről folytatott tárgyalások során és annak aláírásánál mindkét kormány egyetértően abból a felfogásból indult ki, hogy a szerződés 1. cikkének 2. bekezdésében lefektetett alapelv, hogy a két országot közösen érintő minden politikai és gazdasági természetű kérdésben megegyezésre jussanak, lényegesen hozzá fog járulni az általános béke fenntartásához. A két kormányt eszmecseréik során mindenkor az általános béke fenntartása szükségességének szempontjai fogják vezérelni.

2. Ebben az értelemben tárgyalta meg a két kormány azokat az elvi kérdéseket is, amelyek Németországnak a Nemzetek Szövetségébe való belépésével függnek össze. A német kormány meg van győződve arról, hogy Németországnak a Nemzetek Szövetségébe való tartozása nem lehet akadálya a Németország és a Szovjet Szocialista Köztársaságok Szövetsége közötti kapcsolatok barátságos fejlődésének. A Nemzetek Szövetségének, alapvető eszméje értelmében, az a rendeltetése, hogy a nemzetközi ellentéteket békésen és igazságosan kiegyenlítse. A német kormány elhatározott szándéka, hogy ennek az eszmének megvalósításában erejéhez képest közreműködjék. Ha mégis – amit a német kormány nem feltételez – a Nemzetek Szövetségének keretén belül esetleg olyan törekvések jelentkeznének, amelyek, ellentétben a béke alapvető eszméjével, egyoldalúan a Szovjet Szocialista Köztársaságok Szövetsége ellen irányulnának, úgy Németország az ilyen törekvésekkel teljes nyomatékkal szembefordulna.

3. A német kormány abból indul ki, hogy a Szovjet Szocialista Köztársaságok Szövetségével szemben követett német politikának ezt az alapvető beállítását nem korlátozhatja azoknak a kötelezettségeknek lojális megtartása sem, amelyek a Nemzetek Szövetségébe való belépése után az Egyezségokmánynak a szankciós eljárásra vonatkozó 16. és 17. cikkeiből Németországra hárulnának. Ezen cikkek szerint a Szovjet Szocialista Köztársaságok Szövetsége ellen szankciós eljárás, egyéb feltételektől eltekintve, csak akkor kerülhetne szóba, ha a Szovjet Szocialista Köztársaságok Szövetsége támadó háborút indítana harmadik állam ellen. Emellett figyelembe kell venni, hogy az a kérdés, vajon a Szovjet Szocialista Köztársaságok Szövetsége harmadik állammal való fegyveres viszálya esetén támadó-e, Németországra nézve kötelező hatállyal csak saját hozzájárulásával dönthető el, és hogy ennél fogva ebben a tekintetben más hatalmak részéről a Szovjet Szocialista Köztársaságok Szövetsége ellen emelt, de német felfogás szerint nem jogosult vád

Németországot nem kényszerítheti arra, hogy a 16. cikk alapján elrendelt rendszabályokban részt vegyen. Azt a kérdést illetően, vajon Németország adott esetben egyáltalán részt venne-e és milyen mértékben valamely szankciós eljárásban, a német kormány utal a locarnói szerződésrendszer aláírása alkalmával a 16. cikk értelmezéséről a német delegációhoz intézett 1925. december 1-jei jegyzékre.

4. Avégből, hogy a közöttük felmerülő mindkét kérdés súrlódás nélküli elintézésére szilárd alapot teremtsenek, mindkét kormány célszerűnek tartja, hogy haladéktalanul tárgyalásokat indítsanak olyan általános szerződés megkötéséről, amelynek rendeltetése a két fél között esetleg felmerülő viszályok békés megoldása, s ennek során különösen a választott bírósági eljárás és a békéltető eljárás lehetőségei volnának tekintetbe veendők.

Fogadja, Nagykövet Úr, kiváló nagyrabecsülésem ismételt kifejezését.

Stresemann

Dr. Stresemann birodalmi külügyminiszter úrnak,
Berlin

Birodalmi Miniszter Úr!

Amidőn igazolom azon jegyzékének vételét, amelyet a Szovjet Szocialista Köztársaságok Szövetsége kormánya és a német kormány között a mai napon aláírt szerződésről folytatott tárgyalásokkal kapcsolatban hozzám intézett, a Szovjet Szocialista Köztársaságok Szövetsége kormánya nevében van szerencsém a következőket válaszolni:

1. A szerződésről folytatott tárgyalások során és annak aláírásánál mindkét kormány egyetértően abból a felfogásból indult ki, hogy a szerződés 1. cikkének 2. bekezdésében lefektetett alapelv, hogy a két országot közösen érintő minden politikai és gazdasági természetű kérdésben megegyezésre jussanak, lényegesen hozzá fog járulni az általános béke fenntartásához. A két kormányt eszmecseréik során mindenkor az általános béke fenntartása szükségességének szempontjai fogják vezérelni.

2. Németországnak a Nemzetek Szövetségébe való belépésével összefüggő kérdéseket illetően, a Szovjet Szocialista Köztársaságok Szövetségének kormánya tudomásul veszi azokat a nyilatkozatokat, amelyek az Ön jegyzékének 2. és 3. pontjában foglaltatnak. 3. Avégből, hogy a közöttük felmerülő minden kérdés súrlódás nélküli elintézésére szilárd alapot teremtsenek, mindkét kormány célszerűnek tartja, hogy haladéktalanul tárgyalásokat indítsanak olyan általános szerződés megkötéséről, amelynek rendeltetése a két fél között esetleg felmerülő viszályok békés megoldása, s ennek során különösen a választott bírósági eljárás és a békéltető eljárás lehetőségei volnának tekintetbe veendők.

Fogadja, Birodalmi Miniszter Úr, kiváló nagyrabecsülésem ismételt kifejezését.

Kresztyinszkij